

Svalbardtraktaten

Sentrale bestemmelser og deres betydning

Foto: Wikimedia Commons

1920 traktaten - norsk suverenitet over Svalbard

- Artikkel 1 fastslår Norges suverenitet
- *”The High Contracting Parties undertake to recognise, subject to the stipulations of the present Treaty, the full and absolute sovereignty of Norway over the Archipelago of Spitsbergen...”
(art. 1)*
- Full norsk suverenitet – alminnelig suverenitet
- Suvereniteten hviler i dag på flere grunnlag
- Ensidig sovjetisk anerkjennelse av norsk suverenitet (1924)
 - Navneskifte i forbindelse med innlemmelse i Kongeriket (1925)
 - (Suverene stater står fritt til å bestemme navn på sine områder)

Artikkel 2(1): Ikke-diskriminering for jakt og fiske

- *«Ships and nationals of all the High Contracting Parties shall enjoy equally the rights of fishing and hunting in the territories specified in Article 1 and in their territorial waters.»*
 - Gjelder «ships and nationals»
 - Gjelder jakt og fiske
 - Gjelder territoriet og territorialfarvannet
 - Gir en likerett, ikke en garantert ressurstilgang

Ikke-diskriminerende adgang, artikkel 3.1

«The nationals of all the High Contracting Parties shall have equal liberty of access and entry for any reason or object whatever»

- Lik rett til adgang, men ikke rett til opphold
- Likeretten til adgang vanskelig å forene med fri bevegelighet i Schengen, derfor er Svalbard ikke del av Schengen-samarbeidet
- En likerett, ikke en absolutt rett
- Ikke-diskriminerende bortvisningsadgang siden 1976

Artikkel 3 (2): Traktatpartenes borgere har lik rett til å drive visse former for næringsvirksomhet

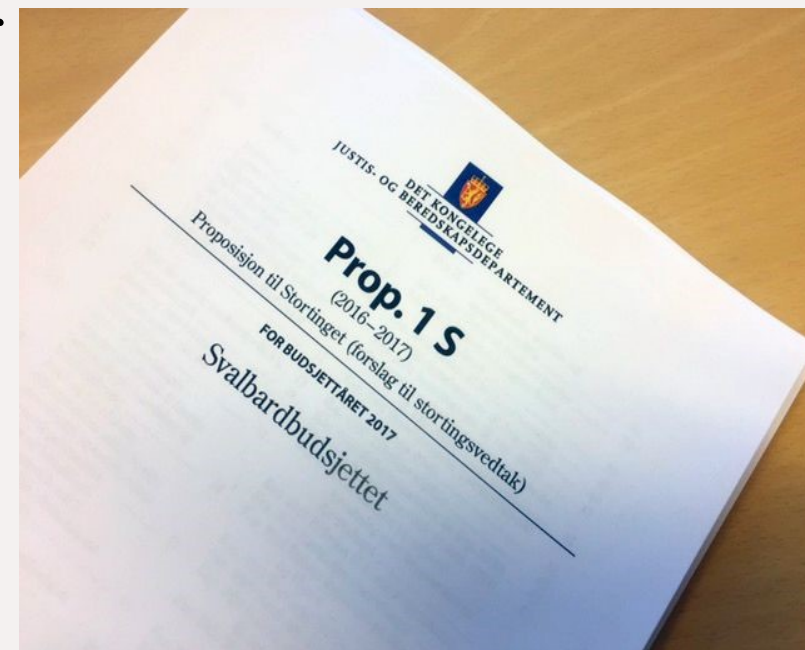
“They shall be admitted under the same conditions of equality to the exercise and practice of all maritime, industrial, mining or commercial enterprises both on land and in the territorial waters, and no monopoly shall be established on any account or for any enterprise whatever.”

- Likebehandling for så vidt gjelder skipsfart, industri, gruvedrift og handel
- Monopolforbud
- En rett til likebehandling må ikke forveksles med en rett til ressurser eller en absolutt rett til å drive den aktuelle virksomhet.

Begrensning i beskatningsadgangen, artikkel 8

- *“Taxes, dues and duties levied shall be devoted exclusively to the said territories and shall not exceed what is required for the object in view.”*
- Bestemmelsen finnes i artikkel 8 som gjelder gruvevirksomheten.
- Står ingenting i artikkel 8 om at den gjelder i territorialfarvannet, derimot at den gjelder på territoriet.

Militære begrensninger, artikkel 9

- *Norway undertakes not to create nor to allow the establishment of any naval base in the territories specified in Article 1 and not to construct any fortification in the said territories, which may never be used for warlike purposes (art 9)*
 - Ikke tillatt med baser, befestninger eller bruk for krigsliknende formål
 - Ikke en fullstendig demilitarisering
 - Ikke en nøytralisering (inkludert i forsvarsplaner - NATO Saclant 1951)
- Uavhengig av traktatens bestemmelser – ensidig erklæring (1974) om at flyplassen er beholdt sivil luftfart.

Foto: KSAT

Utviklingen av den moderne havrett - suverene rettigheter

- Før 1945 fantes bare territorialfarvannet. Utenfor: Åpent hav
- 1945 – Konseptet kontinentalsokkel. Kyststatene får suverene rettigheter over bunnressursene
- 1960 og 70-tallet: Overfiske leder til kollaps av viktige fiskebestander. Reguleringsbehov.
- 1976/77: Norge etablerer økonomisk sone og fiskevernsonen ved Svalbard
- 1982: HRK bekrefter kyststatens suverene rettigheter over naturressursene i sokkel og sone.
- *Suverene rettigheter er en nyskapning i den moderne havretten. Utviklingen av den moderne havrett kombinert med kyststatens suverenitet over sitt territorium er grunnlaget for rettighetene*

Uenigheten om Svalbardtraktaten

- Uenigheten om Svalbardtraktaten går på det geografiske anvendelsesområdet.
- Gjelder traktatens likebehandlingsregler i fiskevernsonen ved Svalbard og på kontinentalsokkelen rundt øygruppen eller ikke?
- Traktaten sier i seg selv ikke noe om anvendelse i sone eller på sokkel.
- Konseptene sokkel og sone var ikke oppfunnet i 1920.

Gjelder traktatens likebehandlingsregler utenfor territorialfarvannet?

- Argumenter vi ofte hører:
- Økonomisk sone og sokkel er nyere konsept
- Hadde sonen/kontinentalsokkelen eksistert i 1920 ville traktaten vært gitt anvendelse der
- Hvorfor dette er feil – grunnleggende traktattolkning:
- Traktattolkningsmetode, wienkonvensjonen om traktatretten art. 31(1)
«A treaty shall be interpreted in good faith in accordance with the ordinary meaning to be given to the terms of the treaty in their context and in the light of its object and purpose.»
- Ordlyden er klar!

Norges argumenter er basert på ordlyden

- Svalbardtraktaten art. 1: *“Full and absolute sovereignty **subject to the stipulations of the present treaty**”*. (Ikke andre “stipulations”)
- Flere av traktatens artikler sier at de gjelder i «the territorial waters/eaux territoriales» - men ingen gjelder utenfor.
- Traktatens ordlyd er klar – full suverenitet og ingen tvil om hva «territorial waters» betyr. Samme betydning i 1920 som i 2020.
- Å hevde at traktaten gjelder i sone og på sokkel er i strid med den klare ordlyden, allment aksepterte prinsipper for traktattolkning og partenes intensjoner.
- Andre staters syn: De fleste stater har ikke uttrykt noe syn. Staters synspunkter kan påvirkes av deres interesser.

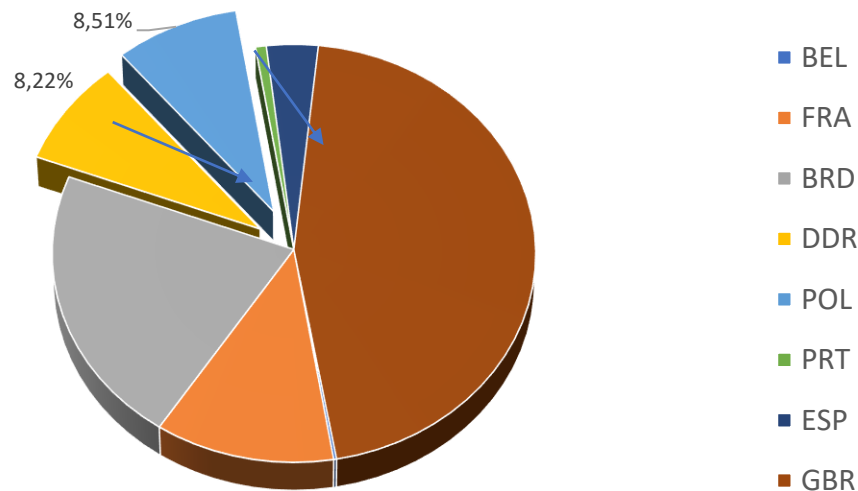
Konkret uenighet nr. 1

Høsting av sedentære arter

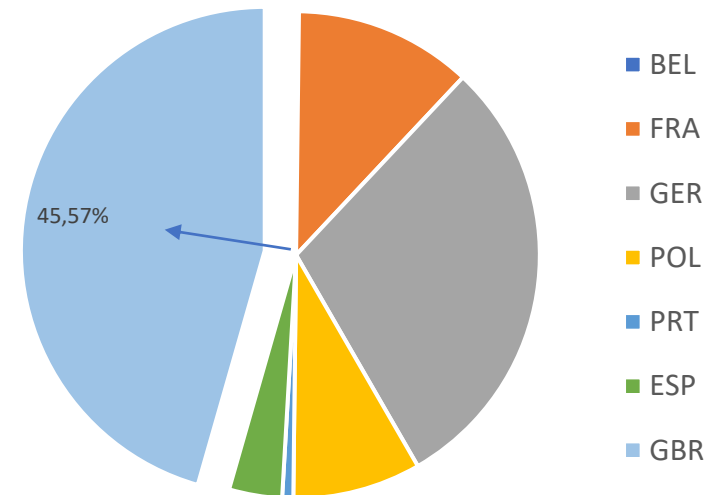
- Kyststatens suverene rettigheter over ressursene følger av Havrettskonvensjonen Artikkel 77. Utnyttelse krever kyststatens uttrykkelige samtykke.
- Til å begynne med var fangst av snøkrabbe uregulert.
- Etter hvert som fangsten ble kommersielt interessant oppsto det et reguleringsbehov.
- Fra 01.01.2015 ble fangst av snøkrabbe forbudt. Det ble åpnet for dispensasjon fra forbudet for norske fartøyer, men kun utenfor Svalbards territorialfarvann.
- EU har utstedt lisens for EU-fartøyer til å fangste snøkrabbe på norsk sokkel. Et klart folkerettsbrudd.
- Januar 2017: Kystvakten arresterer det latviske snøkrabbefartøyet Senator i Fiskevernsonen.
- 2019: Senator endelig dømt i Høyesterett (storkammer)
- 2020: Eierne av Senator starter voldgiftssak mot Norge og sivil sak for Oslo tingrett.

Konkret uenighet nr. 2: Torskekvote til EU

- Norge har siden 1977 tildelt tredjelandsfartøy en torskekvote i FVS.
- Siden 1986 har EU fått 3,77% - Basert på historisk fiske
- Hvordan håndtere Brexit?

DDR og Polen blir medlem – kvoter legges til

UK går ut – kvoten trekkes fra

Morten Wetland

Morten Wetland, tidligere ambassadør og statssekretær

Innlegg
Innlegg

Torskekrigen i Svalbardsona tilspisser seg: EU-fiskere stevner Norge

I 2021 har Rederiene i EU og Storbritannia mener det ikke var riktig av Norge å redusere torsk kvoten deres i Svalbardsona. Nå har de stevnet staten.

2 min Publisert

Norge mener EU-skip i Svalbard i fjor. (Foto: Anne Almquist/NTB)

Malin Straumsnes
Journalist

Publisert 3. sep. 2021 kl. 20:33

Oppdatert 3. sep. 2021 kl. 20:35

De tre viktigste tingene å ta med seg...

- Svalbardtraktaten gir Norge suverenitet over Svalbard. Dette er en full og alminnelig suverenitet, som også hviler på andre grunnlag.
- Begrensningene i traktaten gjelder så langt traktaten sier de gjelder, men heller ikke lenger.
- Er du i tvil om hva traktaten sier – gå til primærkilden – les traktaten!

